

F.H. gegn Svíþjóð

Dómur frá 20. janúar 2009

Mál nr. 32621/06

2. gr. Réttur til lífs

3. gr. Bann við pyndingum

Útlendingar. Hæli. Dvalarleyfi. Brottvísun.

1. Málsatvik

Kærandi, F.H., er íraskur ríkisborgari, fæddur 1956 og býr í Svíþjóð. Kærandi kom til Svíþjóðar árið 1993 og sótti um hæli og dvalarleyfi. Kvaðst hann hafa yfirgefið Írak vegna ótta við Saddam Hussein og ríkisstjórn hans. Kærandi kvaðst hafa gegnt herþjónustu og tekið þátt í stríðinu gegn Íran. Kvaðst hann hafa verið fluttur í skriðdrekaeild lýðveldishersins þegar stríðinu lauk árið 1988. Kærandi hélt því fram að hann hefði aldrei tekið þátt í bardaga eða stjórnmalastarfi. Störf hans í hernum hefðu aðallega snúið að því að flytja varning. Í október 1992 hafi herinn skipað honum að taka þátt í aðgerðum gegn shítum í Al Ahwar. Þar sem hann hafi ekki getað drepð landa sína gerðist hann liðhlaupi og flúði frá Írak í desember 1992. Kærandi bendir á að hann sé kristinn og hafi verið í Bath-flokknum. Hann hafi aldrei hitt Saddam Hussein sjálfan en hann hafi fengið „vinakort Saddams“ sem veitti honum viss fríðindi.

Í maí árið 1995, áður en afstaða hafði verið tekin til umsóknar kæranda um hæli í Svíþjóð, var kærandi sakfelldur af dómstól fyrir morð á eiginkonu sinni. Var hann dæmdur til vistunar á viðeigandi geðheilbrigðisstofnun. Ennfremur var kæranda gert að yfirgefa Svíþjóð með ævilöngu endurkomubanni. Í kjölfarið óskaði hann eftir því við sænsk stjórnvöld að brottvísunarúrskurðinum yrði snúið við. Eftir fall Saddam Hussein ætti hann á hættu að verða drepinn vegna þess að hann var félagi í Bath-flokknum og lýðveldishernum. Ekki var fallist á beiðni kæranda. Í ágúst 2006 bað kærandi dómstólinn um að fara fram á við sænsk stjórnvöld í samræmi við 39. gr. málsmeðferðarreglna dómstólsins að fresta brottvísun hans til Íraks á þeim grundvelli að hann yrði tekinn af lífi eða pyntaður og settur í fangelsi ef hann sneri aftur. Dómstóllinn féllst á málaleitan kæranda.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi taldi, með vísan til 2. gr. og 3. gr. sáttmálans, að ef honum yrði vísað frá Svíþjóð til Íraks væri hann í raunverulegri hættu á að verða drepinn eða sæta ómannúðlegri meðferð eða pyntingum vegna þess að hann væri kristinn og hefði þar að auki verið í lýðveldishernum og félagi í Bath-flokknum. Auk þess ætti hann á hættu að verða dæmdur í annað sinn fyrir morðið á eiginkonu sinni.

Niðurstaða

Um 2. og 3. gr.: Dómstóllinn taldi rétt að skoða atvik málsins í ljósi beggja ákvæða saman. Dómstóllinn benti á viðkvæmt öryggisástand í Írak og lagði áherslu á mikilvægi þeirra upplýsinga sem væri að finna í nýlegum skýrslum sjálfstæðra alþjóðlegra mannréttindasamtaka og frá ýmsum ríkisstofnunum. Dómstóllinn taldi hins vegar að þótt almennt ástand í Írak væri óöruggt þá væri það ekki það alvarlegt að það eitt og sér gæti leitt til þess að brottvísun kæranda fæli í sér brot gegn 3. gr. sáttmálans. Af því leiddi að dómstóllinn yrði að skoða hvort einstaklingsbundnar aðstæður kæranda væru slíkar að brottvísun hans myndi leiða til brots gegn 2. og 3. gr. sáttmálans.

Dómstóllinn benti á að nokkrar árásir hefðu beinst að kristnum mönnum í Írak. Hins vegar söfnuðust kristnir enn saman í Írak og fyrir lá að íraska ríkisstjórnin hefði fordæmt allar árásir á hópa kristinna. Í október 2008 þegar tólf kristnir menn voru drepnir í árás á borgina Mósúl skárust lögreglan og herinn í leikinn. Ljóst væri að ríkið legði ekki blessun sína yfir ofsóknir gegnum kristnum mönnum og þar sem enginn lýsti árássinni á hendur sér, og hún var auk þess m.a. fordæmd af íslömskum hópum, þá virtist hún hafa verið verk einstaklinga en ekki skipulagðra samtaka. Kærandi hafði tekið fram að hann hefði verið í lýðveldishernum og tekið þátt í hernaði milli Íraks og Írans og í

fyrri Persaflóastríðinu. Dómstóllinn tók fram að sumir fyrrverandi liðsmenn lýðveldishersins væru nú orðnir liðsmenn nýja íraska hersins. Á grundvelli upplýsinga frá kæranda sjálfum taldi dómstóllinn að ekkert benti til þess að kærandi ætti á hættu að verða ákærður vegna afbrota fyrir íröskum dómstólum vegna veru hans í lýðveldishernum. Þá væri ekki hægt að staðreyna hvort kærandi hefði verið fullgildur meðlimur í Bath-flokknum og ef svo væri hvaða stöðu hann gegndi innan hans. Í ljósi þess að kærandi tók fram að hann hefði aldrei hitt Saddam Hussein né tekið þátt í neinu stjórnmálastarfi taldi dómstóllinn ólíklegt að hann hefði verið hátt settur í flokknum. Þá hefðu lög verið sett í Írak um að fyrrverandi meðlimir flokksins ættu aftur möguleika á að starfa hjá hinu opinbera. Ennfremur hefðu verið samþykkt lög um friðhelgi sem leitt hefðu til þess að 120.000 mönnum í varðhaldi var sleppt. Dómstóllinn taldi því að kærandi yrði ekki í neinni raunverulegri hættu á að sæta ofsóknum og jafnvel minni hættu á því að verða dæmdur til dauða þar sem hann hafði verið félagi í Bath-flokknum.

Vegna þeirrar málsástæðu kæranda að hann ætti á hættu að verða drepinn án dóms og laga af herskáum hópum sem tilheyrðu shítum benti dómstóllinn á að kærandi hefði haldið því fram alla tíð frá 1988 að hann hefði aðeins unnið við flutning varnings í hernum og að hann hefði hætt herþjónustu vegna þess að hann vildi ekki taka þátt í árásum á shíta. Kærandi hefði því sjálfur aldrei tekið þátt í neinum ofbeldisverkum gegn shítum, sem þeir kynnu að vilja hefna. Vegna ótta kæranda við að verða dæmdur á ný fyrir morðið á eiginkonu sinni benti dómstóllinn á að þrátt fyrir nokkra óvissu í þeim efnum bönnuðu írösk hegningarlög frá 1969 að hann yrði sóttur til saka á ný.

Dómstóllinn taldi því að brottvísun kæranda frá Svíþjóð fæli ekki í sér brot gegn 2. og 3. gr. sáttmálans. Dómstóllinn taldi þó rétt að beiðni dómstólsins um að kæranda yrði ekki vísað frá Svíþjóð héldi áfram gildi sínu þar til yfirdeild hefði tekið afstöðu til mögulegrar áfrýjunar málsins til yfirdeildar.

Tveir dómarar skiluðu séráliti.